

- ione convenitur, nisi unus rem per usuram questam possideat.
- 60 Si unus ex heredibus usurarii non sit solvendo, an ceteri pro illo conveniri possint? & n. 61.
- 62 Legatarii & alii, qui ex bonis usurarii quicquam per ultimam voluntatem capiunt, an teneantur ad usurarum restitutionem, ubi heredes non restitunt?
- 63 Heres ex delicto defuncti non tenetur actione rei persecutoria de Jure Civili, si nihil ex male acquisitis ad ipsum pervenerit. De Jure Canonico tenetur, ibid.
- 64 Heres usurarii, qui non correctus decessit & impunitus, ad restitutionem usurarum tenetur.
- 65 Distinctio, de qua num. 63, inter Jus Canonicum, & Civile, utrum vera?
- 66 An in foro seculari servandum sit Jus Pontificium, vel civile, ut in heredem detur actio ex defuncti delicto.
- 67 Heres usurarii ad instar heredis furis conditione furtiva tenetur.
- 68 Heres qui non consecit inventarium, an teneatur ultra vires hereditatis, si ex delicto defuncti condemnatur?
- 69 Quid circa usurarum restitutionem, & n. 70. 71. 72. & 73.
- 74 Ad repetendas usuras datur indebiti extraordinaria conditio.
- 75 Usurarius nisi manifestus appareat, testari non prohibetur.
- 76 Usurarii manifesti testamentum non valet, nisi restituat, vel idonee caveat.
- 77 Nec valet alia quavis ultima dispositio.
- 78 Princeps Sæcularis nequit constituere, ut testamentum usurarii manifesti subsistat, non servatâ formâ capitis Quanquam, de usur. in 6.
- 79 Usurario manifesto non licet facere codicillos, nisi servatâ formâ dicti capitis Quanquam.
- 80 Nec donare causâ mortis, de quo tamen est controversia.
- 81 Constitutio dicti capitis Quanquam, utrum Judæos, & Infideles teneat in territorio Principis Catholici commorantes?
- 82 Qui usuras exercet palliatas, non in mutuo, sed in aliis contractibus, an manifestus usurarius habeatur, ut pœnas dicti capitis Quanquam, incurrat?
- 83 Quavis manifestus usurarius à turpi negotiatione absteineat, testari nequibit non præstita satisfactione de male quasitis, nisi jam restitisset.
- 84 Usurarius qui servatâ formâ capitis Quanquam, testatus est, si postea reincidat, testamentum sit irritum: sed si iterum caverit de restituendo, reconvalescit saltem in foro interno.
- 85 Testamentum Jure conditum sit nullum si testator postea manifestus ceperit esse usurarius.
- 86 Testamentum usurarii manifesti nullum sustinebitur ac valebit, si postea ipse testator aut solvat, aut idonee caveat.
- 87 Ut valeat testamentum, sufficit quod usurarius procuratorem relinquat ad cavendum, cum morte præventus per se non possit.
- 88 Usurarii ultima voluntas an subsistat, ommissa restitutione, aut cautione, favore causæ piæ.
- 89 Usurarii testamentum si irritum fiat, succedat

dum venientes ab intestato, qui usuras restituerentur, & bona per fœnus quasita.

- 90 Qui stipulatus est pecuniam nomine usurarum, si nondum exegerit, cavere non astringitur, sed debet remittere obligationem, ac prohibere heredibus exactionem.

CAPUT III.

Ad Num. 1.

Utrum usura crimen sit merè Ecclesiasticum, ut ut Judex Laicus de eo cognoscere non valeat, frequentissimè disceptatur, ac variè resolvitur, ut testatur Fontanel. de pact. nuptial. claus. 4. gloss. 13. part. 2. num. 45. Et sunt quidem tres præcipuæ opiniones. Prima docet, usuram crimen Ecclesiasticum esse, & ad forum laicorum nequaquam spectare. Secunda illud inter delicta mixti fori recenset. Tertia distinguit, ut in questione juris solum Judex Ecclesiasticus procedat, in facti controversiis uterque: de quibus plenè, Authoribus laudatis, Farinac. in prax. tract. de inquisitionibus, q. 8. ex n. 134. Alii distinxerunt, an criminaliter, vel civiliter de usura disputetur. Alii num principaliter, aut incidenter. Alii denique utrum constitutione Principis Sæcularis usura prohibeatur, necne.

Verùm omni distinctione remota, asserendum est cum D. Covar. usuram ad utrumque forum spectare, data inter Judicem Ecclesiasticum, & Sæcularem præventionè quoad laicos fœnoris reos, sicut in cæteris causis mixti fori. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 333. num. 1. Leotard. de usur. q. 100. num. 78. Farin. sup. n. 140. Fontanel. num. 46. vers. Est igitur mea opinio, Bobad. Politicæ lib. 2. cap. 19. num. 8. Paz Prax. tom. 2. pralud. 2. num. 26. Roderic. de ann. redditib. lib. 3. quest. 4. num. 128. & 131. Cur. Philip part. 2. lib. 2. cap. 1. num. 37. Guttier. Canonic. lib. 2. cap. 18. num. 26. Vela de delict. cap. fin. in fin. & prænotavi supra, lib. 2. cap. 10. num. 37. præter plurimos, quos congerunt Bobad. Leotard. Farinac. Peguera qq. crim. cap. 30. & Barbosa in collect. cap. Cum sit generale, num. 7. de foro compet. & cap. Post miserabilem, num. 4. de usur. Tusch, lit. V, concl. 357.

Vers. His tandem prænotatis.

Docet D. Præses, illud cenferi crimen mixti fori, quod utroque jure prohibetur: quod & ego tradidi ex aliis ubi proximè, unde ut nuper num. 1. in fin. insinuavi, nonnulli sentiunt, quod ubi usura non est vetita lege Principis territorii, usura crimen sit Ecclesiasticum privativè. Cardin. Lug. de just. & jur. disp. 25. num. 250. Mart. de jurisdict. part. 2. cap. 7. num. 10. & alii, quibus assentiuntur è nostratibus plures, dum aiunt, idèd apud nos judicem laicum de usura cognoscere, quia jure regio vetatur. Sic Bobadil. ubi sup. Azeved. in l. 1. num. 87. tit. 6. lib. 8. Recopil. Avend. de exeq. mandat. part. 2. cap. 29. n. 1.

Oppositum probavit Leotard. ubi proximè, & consentit Roderic. sup. n. 125. quia cum usura sit juri naturæ contraria, etiam in aliqua provincia, vel civitate nulla lex hoc crimen prohiberet (modò non foret permillum, & publicè tolleratum) penes Magistratus sæculares resideret potestas ad usurarios coercendos, sicut contingeret in

Vers. Ubicumque sit.

Cum usura crimen sit mixti fori, extra dubium videtur, quod possit Princeps laicus adversus usurarios pœnas statuere, ut ex pluribus probat Leotard. ubi proximè, Petr. Caball. resolut. crimin. cap. 188. num. 2. & 8. Marta de jurisdict. part. 2. cap. 7. num. 10. & 26. Sic fœnatores coercentur l. 4. & 5. tit. 6. lib. 8. l. 15. tit. 18. lib. 5. Recopil. Sed et si tale delictum privativè ad forum Ecclesiasticum spectaret, ut volunt non pauci, liceret laico Principi in fœnatores sancire, ut D. Covar. docet, quemadmodum in hæreticos; quanquam hæresis crimen sit merè Ecclesiasticum, sicut habetur tit. C. de hæretic. & de Jure Regio tit. 26. part. 7. tit. 3. lib. 8. Recop. ubi multiplex pœna hæreticæ injungitur pravitati: observant Farinac. de hæres. quest. 186. num. 155. & 157. Greg. Lop. in l. fin. gloss. ult. tit. 3. p. 4. Simili modo tametsi cognitio de matrimonio solius fori Ecclesiastici sit, poterit Princeps pœnas stabilire in eos, qui illicitè illud contrahunt, l. 1. tit. 1. lib. 5. Recop. ubi Mathienz gloss. 7. num. 4. Gregor. Lop. ubi proximè, Anton. Gom. in l. 49. Taur. num. 2. D. Covar. de matrim. p. 2. cap. 6. ex n. 20. & n. 25. docuit, Laicos Judices procedere ad executionem ejusmodi pœnarum, et si de causa principali cognoscere non valeant. Sequitur Azeved. in d. l. 1. Recop. num. 42. Vide l. fin. tit. 3. p. 4. Menoch de arbit. casu 398. ex n. 41.

Unde deducitur, usurarum crimen fore mixti fori, et si lege laici Principis non interdiceretur; sufficit enim, quod aequitas naturalis violetur in commune damnum, ac Reipublicæ perniciem: & tunc Judex Sæcularis ut Juris Pontificii exequutor poterit pœnas eo stabilitas fœnatoribus irrogare.

Vers. Secundò infertur.

Sed & nunc usurarum delictum erit merè Ecclesiasticum, si in aliqua civitate, aut provincia per Principem, vel consuetudinem fœnerandi exercitium permittatur; nam et si ex eo usurarii à peccato, & restitutione non eximantur, pœnam tamen per laicam Potestatem non sustinebunt. Leotard. ubi proximè, Azeved. in d. l. 1. à n. 80. Vela de delict. cap. fin. n. 6. & prædixi sup. cap. 1. num. 110. cum seq. & in Hispania sic aliquando contigit, l. 1. tit. 6. lib. 8. Recop.

Vers. Tertio apparet.

Cum Judex Ecclesiasticus in Clericos duntaxat procedere valet, & Sæcularis in laicos, velut in homicidio, & furto, crimen non dicitur mixti fori; sed quando Ecclesiasticus habet cognitionem etiam adversus laicos, ut in sacrilegio, assassinio, & adulterio; quod quidem mixti fori est. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 8. num. 16. Farin. in prax. q. 141. num. 47. Guazzin. de defens. reor. defens. 1. cap. 11. n. 7. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 17. num. 61. Et ita verum est, nisi agatur ad thori separationem, quia solus Ecclesiasticus est competens. Sanch. & Farinac. ibidem: quod adnotare oportet, quia D. Covar. hic videtur insinuare, adulterium ex illis criminibus esse, in quibus Ecclesiasticus non procedit in laicos. De mixti fori delictis consule quos congesti sup. lib. 2. cap. 10. n. 36. in fin.

Vers. Quarto non est.

Adde laudatos num. 2. præsertim Molinam, qui inquit hoc crimen fore sæculare, & secundum se ad jurisdictionem laici Principis spectare: & huic licere suis constitutionibus declarare, an contractus sub certa forma celebratus sit usurarius, aut licitus, modò sacris Canonibus non adverteretur, scripsit latè Leotard. in append. quest. 87. num. 62. (et si alii contra sentiant, ut Cenc. de censib. decis. 80. ex num. 7. & D. Raphaël apud Leotardum,) ejus opinio nostri Juris Regii Constitutionibus comprobatur, l. 8. 13. & 15. tit. 18. lib. 5. Recop. l. 2. 3. & 4. tit. 6. lib. 8. Recop.

Ad Num. 2.

Ex usurario crimine nota infamiae contrahitur Jure Pontificio, communi, ac nostro Regio, cap. Inter dilectos 11. de excessib. Prælat. l. Improbum